

YTTRANDE
Dnr Ku2017/00861/KO
Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 14 juni 2017

Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop – framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodeller (Ds 2017:8)

Sammanfattande synpunkter

Den regionala biblioteksverksamheten är en vital del av det svenska biblioteksväsendet. Med rätt förutsättningar kan den bidra till en likvärdig tillgång till biblioteksverksamhet i hela landet. Vi förutsätter att den nationella biblioteksstrategin i sitt arbete lämnar tydliga förslag på hur den regionala biblioteksverksamhetens roll och förutsättningar förtydligas och stärks.

Allmänt

Bibliotek är en resurs som ger alla fri tillgång till information, kunskap och kultur. Därmed ges människor möjlighet att använda sin demokratiska rättighet att utvecklas, tänka, tala och skriva fritt. Det allmänna biblioteksväsendet utgör en landsomfattande infrastruktur för utbildning, kultur och demokratisk utveckling och är med sina över 85 miljoner besök vårt lands mest besökta offentliga rum.

Den regionala biblioteksverksamheten har en viktig roll utifrån lagstiftarens uppgift att ”främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet”. Framför allt är den regionala biblioteksverksamheten avgörande för att säkerställa att alla har likvärdighet över landet. Den ska dock inte bidra till likformighet utan snarare, utifrån de lokala förutsättningarna och behoven, försäkra alla en likvärdig tillgång till biblioteksverksamhet. Den regionala biblioteksverksamheten kan därför inte organiseras på samma sätt överallt. Bemanning och kompetens måste spegla de geografiska, sociala och demografiska förutsättningarna.

När kultursamverkansmodellen infördes lyfte Svensk biblioteksförning farhågor om att modellen inte var optimal utifrån den regionala biblioteksverksamhetens behov och förutsättningar. Vi har även följt upp dessa resonemang i kulturutskottets uppföljning av kultursamverkansmodellen som gjordes 2015:

Svensk biblioteksförening hade redan i remissvaret till Kulturutredningen några synpunkter på det som då kallades portföljmodellen, "modellen kan bidra till ökad dialog och samverkan på biblioteksområdet inom regionerna, såväl mellan regional och kommunal nivå som i dialogen med staten. Men vi vill samtidigt framhålla att det finns ett stort behov av nationell samordning på biblioteksområdet vilket gör att modellen inte är en optimal modell för biblioteksområdet, bland annat mot bakgrund av att biblioteksverksamhet omfattar mer än kultur". Kultursamverkan är alltså inte en modell som täcker in alla delar i biblioteksverksamheten. Biblioteken skiljer sig från andra regionala kulturinstitutioner på så sätt att biblioteksväsendet är ett nationellt sammanhängande nätverk med behov av en gemensam fungerande infrastruktur, till exempel i form av gemensam bibliotekskatalog, licenser, digitalisering, tekniska standarder för e-tjänster med mera.

Det finns också tecken som tyder på att den regionala biblioteksverksamheten inte har de rätta förutsättningarna att fullgöra det uppdrag som lagstiftaren ställt upp. Svensk biblioteksförening har bland annat lyft fram detta i rapporten *Den osynliga handen – regionbiblioteken i modellen*.

Sammantaget har detta bidragit till att vi tidigare ansett att den regionala biblioteksverksamheten skulle haft bättre förutsättningar med en annan organisatorisk hemvist. Nu har dock kultursamverkansmodellen ett antal år på nacken och det finns en bred politisk enighet om modellens fördelar på såväl lokal, regional som nationell nivå. Vår ståndpunkt är därför att den regionala biblioteksverksamheten fortsatt ska inrymmas inom samverkansmodellen och ligga under regionerna/landstingen.

Det finns dock ett stort behov att göra klart roll- och ansvarsfördelningen inom det nationella biblioteksväsendet. Vi förutsätter att den nationella biblioteksstrategin lämnar förslag på hur detta ska tydliggöras så att den regionala biblioteksverksamheten får de förutsättningar som krävs för att fullgöra lagstiftningens intentioner och försäkra alla en likvärdig tillgång till biblioteksverksamhet.

I detta ärende har Svensk biblioteksförenings generalsekreterare Karin Linder beslutat. Björn Orring har varit föredragande.

Karin Linder
Generalsekreterare Svensk biblioteksförening